

POSTANOWIENIE

Dnia 15 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Kowalski

w sprawie z powództwa P. spółki akcyjnej w W.
przeciwko D. K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym 15 marca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim
z 26 stycznia 2022 r., sygn. akt V Ca 342/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od D. K. na rzecz P. spółki akcyjnej w W. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W judykaturze i doktrynie wskazuje się, że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. np. postanowienia SN: z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147; z 22 marca 2007 r., III CZ 16/07; z 25 maja 2022 r., II USK 582/21).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. „przedsądu,” ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Mając powyższe na względzie podkreślić należy, że cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez prawidłowe powołanie i wyczerpujące uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W tym kontekście podnieść trzeba, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest odrębnie konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach wniesionego środka prawnego argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń (zob. postanowienia SN: z 22 kwietnia 2015 r., IV CSK 613/14 oraz z 11 maja 2001 r., III CZ 36/01, OSNC 2002, nr 2, poz. 22).

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, przy czym w granicach zaskarżenia bierze jednak pod rozwagę nieważność postępowania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z 26 stycznia 2022 r. pozwany oparł wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 3 k.p.c.

Skarżący wskazał, że w sprawie zaistniała potrzeba wykładni przepisów prawa, budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych i w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a dotyczących wykładni pojęcia dóbr osobistych.

Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. m.in. postanowienia SN: z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z 8 marca 2007 r., II CSK 84/07). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; z 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04 oraz z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09).

W ocenie Sądu Najwyższego pozwany nie spełnił powyższych wymagań; tym samym nie wykazał istnienia powołanej przesłanki. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie powołał bowiem żadnego konkretnego przepisu, co do którego istnieje potrzeba wykładni, ponieważ budzi on poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie.

Bez znaczenia jest przy tym, że pozwany w ramach podstaw wniesionego środka prawnego zarzucił błędną wykładnię art. 23 k.c. Jak zostało to już podniesione nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie przyjęcia jej do rozpoznania.

Argumenty przedstawione przez skarżącego na wykazanie wystąpienia przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., chociaż nie zostały prawidłowo zamieszczone w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, podlegały ocenie ze względu na brzmienie art. 398¹³ § 1 k.p.c., który przewiduje, że Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę nieważność postępowania – w granicach zaskarżenia - z urzędu. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że: „zaskarżone orzeczenie narusza przepisy postępowania w stopniu mającym istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem konsekwencją tego jest nieważność całego postępowania.”

Skarżący zarzucił naruszenie art. 386 § 2 w zw. z art. 321 § 1 k.p.c. przez niewyeliminowanie przez Sąd drugiej instancji orzeczenia Sądu Rejonowego w zakresie, w jakim Sąd ten orzekł ponad żądanie pozwu, co doprowadziło do nieważności postępowania, wskutek pozbawienie pozwanego możliwości obrony jego praw. Ponadto pozwany zarzucił naruszenie art. 320 k.p.c. oraz art. 481 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na bezpodstawnym zastosowaniu ww. przepisów, wbrew ich dyspozycji, co doprowadziło do wydania orzeczenia uwzględniającego powództwo ponad jego żądanie.

Naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. poprzez orzekania bez żądania albo ponad żądanie może, ale nie musi, oznaczać, że postępowanie w sprawie było dotknięte nieważnością. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy w okolicznościach konkretnej sprawy doszło do naruszenia prawa strony do wysłuchania i w konsekwencji pozbawienia możliwości obrony swoich praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Wskutek rozłożenia zasądzzonego świadczenia na raty z mocy wyroku dochodzi do innego oznaczenia sposobu i terminu spłaty świadczenia należnego wierzycielowi, dlatego orzeczenie o rozłożeniu na raty ma charakter konstytutywny (zob. SN w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 22 września 1970 r., III PZP 11/70 (OSNCP 1971, nr 4, poz. 61). Pozwany we wniesionej apelacji zarzucił wyrokowi Sądu I instancji w zakresie oznaczenia sposobu i terminu spłaty świadczenia należnego wierzycielowi naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. Zarzut ten został uznany przez Sąd drugiej instancji, za niezasadny. W sytuacji, gdy postępowanie apelacyjne jest kontynuacją postępowania przed sądem pierwszej

instancji, w sprawie pozwany przed Sądem drugiej instancji nie został pozbawiony możliwości obrony swych praw. W konsekwencji postępowanie przed tym Sądem nie było dotknięte nieważnością.

W sytuacji, gdy skarżący zarzuca nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie powinien odwoływać się do treści art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., czyli nieważności postępowania, lecz powoływać się na przesłankę wymienioną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., czyli oczywistą zasadność skargi w tym zakresie (zob. postanowienia SN z 7 maja 2021 r., IV CSK 631/20; z 23 maja 2014 r., II PK 30/14 i z 7 maja 2021 r., IV CSK 631/20). We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący tymczasem powołał się jedynie na przesłanki wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 3 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).